

Protestant Theological University

Review of: Darren Sarisky, Reading the Bible Theologically (Cambridge: Cambridge University Press, 2019)

Huijgen, A.

Published in:
Theologia Reformata

Published: 01/01/2020

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Huijgen, A. (2020). Review of: Darren Sarisky, Reading the Bible Theologically (Cambridge: Cambridge University Press, 2019). *Theologia Reformata*, 63(3), 310-311.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons). You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

This publication might have been made available through the PThU Research Portal under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the PThU website: <https://www.pthu.nl/over-ptthu/bibliotheek-ptthu/diensten/article-25fa-taverne-amendement-end-user-agreement.pdf>

Takedown policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will investigate your claim and remove access to the work if necessary: bibliotheek@pthu.nl.

Downloaded from the PThU Research Portal (Pure): <https://pure.pthu.nl>.

als een nadere ontvouwing van wat in Openbaring 6:9-11 aan hen die om Christus' wil de marteldood zijn gestorven, na dit leven en voorafgaande aan de wederkomst wordt beloofd. Als het gaat over de relatie van ziel en lichaam spreekt Williamson van een dualistisch holisme. In dat licht is de dood een onnatuurlijke scheiding van ziel en lichaam, maar mogen we toch van een voortbestaan van de ziel na de dood spreken.

Heel nadrukkelijk duidt de auteur de hel aan als de plaats waar sprake is van bewuste scheiding van God en bewuste pijn. Hij erkent dat het Oude Testament hier nog heel weinig over zegt, het Nieuwe Testament daarentegen is hier heel expliciet. Het Nieuwe Testament geeft ook geen aanleiding voor de gedachte dat men de eeuwige heerlijkheid kan binnengaan zonder dat er hier op aarde sprake was van een welbewust geloof in Jezus Christus. Evenmin geeft het Nieuwe Testament grond voor de gedachte dat de hel tijdelijk zal zijn of dat er na de dood nog de mogelijkheid is tot bekering. Het feit dat de zaligheid uit genade is, is niet strijdig met het feit dat wij zullen worden geoordeeld naar onze werken. De werken zijn namelijk het bewijs van de werkelijkheid van een geloofsrelatie met God door Christus.

Ik val D.A. Carson, de redacteur van de serie *New Studies in Biblical Theology*, bij dat deze studie de lezer aanspoort te leven met het oog op de eeuwigheid en wel vanuit de troost die er te vinden is in het evangelie van Jezus Christus.

Nunspeet

P. de Vries

Darren Sarisky, *Reading the Bible Theologically* [Current Issues in Theology] (Cambridge: Cambridge University Press, 2019) 424 p., £ 90.00 (ISBN 9781108497480).

De auteur werkte eerder in Oxford, maar is sinds kort werkzaam aan de Australian

Catholic University. Hij biedt in dit boek twee dingen. Allereerst een analyse van Augustinus' hermeneutiek van *signum* en *res*, en vervolgens een constructief voorstel om de Bijbel theologisch te lezen. Dat voorstel beslaat vier hoofdstukken. Eerst schetst de auteur Spinoza's metafysisch naturalisme als contrapunt bij zijn betoog. Vervolgens biedt hij achtereenvolgens theologische visies op de lezer, de bijbeltekst en op de wisselwerking tussen beide. De belangrijkste stelling van het boek is dat de Bijbel als geheel een set tekens is die gezamenlijk verwijzen naar de drie-enige God. De Bijbel is als een icoon, die de aandacht wegleidt van zichzelf en op iets anders richt. De lezer moet door de tekst heen kijken om de realiteit van God te kennen.

Sarisky's front is het dualisme van geschiedenis en inhoud, van historisch-kritische benaderingen enerzijds en theologische, onkritische benaderingen anderzijds. Dat maakt hij in de eerste en laatste hoofdstukken zo duidelijk dat het hoofdstuk over Spinoza mij overbodig lijkt. De enige functie ervan is, te laten zien wat theologische interpretatie *niet* is. Het hoofdstuk over de bijbeltekst en theologische semiotiek is veruit het sterkste van het boek, en het enige waar de auteur zijn interpretatie van Augustinus voluit kan gebruiken voor zijn constructieve voorstel.

In zijn beschrijving hoe theologisch lezen hoort te werken, leunt Sarisky meer op Karl Barth en John Webster dan op Augustinus. Hij werkt met het schema *explicatio*, *meditatio* en *applicatio*. Sarisky benadrukt dat historisch en theologisch lezen in alle drie fasen belangrijk zijn, maar dat kan niet voorkomen dat de beweging toch vooral van historisch naar theologisch lezen loopt. Wel benadrukt Sarisky het belang van de hermeneutische cirkel: enige voorkennis is nodig, maar verder laat de lezer zich telkens vormen en corrigeren door de tekst. Daarbij worden de drie fasen telkens opnieuw doorlopen.

De Bijbel is in dit boek wel icoon, maar

nauwelijks geschiedenis. Het historische komt vooral als leesmethode naar voren; de Bijbel als heilsgeschiedenis blijft buiten beeld. Daar zit een zwakte van dit boek. Sarisky benadrukt het belang van interdisciplinair contact tussen bijbelwetenschappers en systematisch theologen en haalt af en toe exegeten als Richard Hays aan, maar eigen verwerking van inzichten uit de bijbelwetenschap toont hij niet.

Intussen legt dit boek een moedig en belangrijk voorstel op tafel, tegen de academische tendens in om je in een steeds nauwere kring in je eigen discipline op te sluiten, en tegen de tendens in de kerk (en soms in de theologie) in om theologische interpretaties te bieden zonder de historische discussie zelfs maar aan te gaan. Terecht benadrukt Sarisky de relevantie van de geloofsgemeenschap waarbinnen de lezer een plaats heeft en het belang van het geloof van de lezer. Dat geloof is geen willekeurig *belief*, maar heeft een genormeerde inhoud, noteert hij. Toch had Sarisky's 'theologische antropologie' van de lezer nog meer vanuit de inhoud van het evangelie gedreven kunnen zijn, dat de lezer transformeert.

Dit is een erudiet boek, waarvoor veel literatuur is verwerkt. In de vaak lange, bibliografische voetnoten had nog wel gesnoeid kunnen worden. Ook verdient een boek als dit een heldere ondertitel, waarin in ieder geval de naam Augustinus voorkomt.

Apeldoorn

A. Huijgen

Kerk- en theologiegeschiedenis

John Behr (red.), *Origen: On First Principles: A Reader's Edition* (Oxford: Oxford University Press, 2019) 448 p., € 35.00 (ISBN 9780198845317).

Origenes van Alexandrië (±185–±254) was een van de meest invloedrijke, maar ook een

van de meest omstreden theologen ooit. Zijn *De Principiis* geldt als de eerste dogmatiek in de geschiedenis. John Behr, die eind 2019 werd benoemd in Aberdeen, heeft nu een nieuwe Engelse vertaling bezorgd, gebaseerd op zijn wetenschappelijke editie uit 2017. Dat was ook wel nodig, omdat eerdere Engelse vertalingen onbetrouwbaar waren, zoals Behr ook aantoonde. De verwerking begon al in de vroege kerk. De complete tekst van *De Principiis* is alleen bewaard via Rufinus' Latijnse vertaling van het Griekse origineel. Rufinus geeft in zijn 'Woord vooraf' zelf aan dat hij sommige delen van het werk heeft weggelaten en andere min of meer zelfstandig verder heeft ontwikkeld. Hiëronymus kreeg die vertaling in handen en bekritiseerde zijn voormalige vriend Rufinus heftig, omdat deze ketterse passages uit Origenes' werk zou hebben weggelaten. Hiëronymus leverde een concurrerende vertaling. Rufinus ontkent dat hij diepgaand in de tekst heeft ingegrepen: alleen als Origenes iets over de Triniteit schreef dat niet spoorde met diens andere geschriften, heeft hij zich de vrijheid veroorloofd, in te grijpen. Zoals bekend werd Origenes in 553 als ketter veroordeeld, en dat heeft het latere beeld gekleurd en de preservatie van Origenes' teksten geen goed gedaan.

De vorige Engelse vertaling, die van G.W. Butterworth (1936), was gebaseerd op de editie van Paul Koetschau (1913), die Rufinus expliciet wantrouwde en denkbeelden aan Origenes toeschreef die hij ontleende aan de geschriften van diens tegenstanders. Behr keert met de huidige vertaling terug naar Rufinus' tekst, die door moderne geleerden voor betrouwbaarder wordt gehouden, zij het niet onkritisch.

Ook de structuur van *De Principiis* is omstreden. Behr sluit zich aan bij de theorie dat er twee cycli zijn, waarbij de tweede dezelfde thema's anders behandelt. Behr typeert dit verschil als 'theologia' tegenover